

громадянами. Адже, згідно із статтею 3 Конституції України “утвердження прав і свобод людини є головним обов’язком держави”.

Ремез О.Л.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

ННПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, викладач

кафедри кримінального права НАВС

Крутевич М.М.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ

Поряд з предметом суспільних відносин необхідно виокремлювати і предмет як самостійну ознаку складу злочину. Предмет суспільних відносин і предмет злочину – це різні правові явища. Предмет відносин – це структурний елемент суспільних відносин.

Предмет злочину, що існує поряд з об’єктом, є самостійною факультативною ознакою складу злочину. Кожний з цих предметів наділений своїми, властивими тільки йому ознаками, виконує свою соціальну роль, а також має різне правове призначення.

Предметом злочину слід вважати будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов’язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину. З цього визначення випливає, що до предмета злочину необхідно відносити тільки певні речі, а не будь-які інші цінності. Таке рішення обумовлене тим, що законодавець, описуючи той чи інший злочин, найчастіше вказує саме на конкретні речі, а точніше, їхні ознаки, властивості. Наприклад, відповідальність за ст. 265, яка передбачає склад незаконного поводження з радіоактивними матеріалами, може наставати лише в тому разі, коли предметом злочину є радіоактивні матеріали. Так само у всіх статтях, що встановлюють відповідальність за корисливі злочини проти власності, - їх предметом є тільки чуже майно (ст.185-191).

Оскільки ж предметом злочину може виступати лише певна річ, то предмет завжди є речовою (матеріальною) ознакою злочину. Крім того, предмет злочину – це така ознака складу злочину. Яка названа безпосередньо в самому законі. К цьому разі він є обов’язковою ознакою складу злочину. Законодавець, проте, далеко не завжди вказує на предмет як ознаку конкретного злочину. У разі, коли на нього немає вказівки безпосередньо в самому кримінальному законі, предмет не є ознакою складу злочину, і, навпаки, тоді, коли він зазначений у самому законі, злочин є предметним і для його правильної кваліфікації повинен бути встановлений конкретний предмет злочину. Більше того, в разі, коли предмет є обов’язковою ознакою,

саме він найчастіше встановлюється раніше за все, і не рідко за допомогою отриманих про нього даних з'ясовується решта ознак складу злочину. Наприклад, при вирішенні питання про кваліфікацію дій осіб, які виготовили з метою збуту підроблену національну валюту України (стаття 199), перед усім з'ясовують, чи мають підроблені банкноти або металева монета ті ознаки, які повинні бути притаманними предмету злочину (ці грошові знаки мають знаходитися в обігу, їм властива велика ступінь схожості зі справжніми, тощо).

Законодавець по-різному описує ознаки предмету злочину в законі про кримінальну відповідальність. Вибір того чи іншого способу (прийому) при законодавчому визначенні предмета злочину багато в чому залежить від характеру злочину, а також від індивідуальних властивостей його предмета. Так, у багатьох випадках у самому законі йдеться лише про певний вид предметів, і через те будь-який з предметів даного виду має однакове значення для кримінальної відповідальності. Наприклад, вважається цілком достатньою вказівка у статтях 368-370 на хабар для визначення предметів цих злочинів. З'ясування ж змісту цього поняття дає можливість зробити висновок, що предметами хабарництва можуть бути як будь-які матеріальні цінності (гроші, продукти, предмети побутової техніки та інші речі), так і майнові блага (надання путівки в санаторій, ремонт квартири та ін.). У цих та інших подібних випадках немає необхідності давати в КК вичерпні переліки можливих предметів цих злочинів. Цього не слід робити через те, що вказівка законодавця на певні його видові ознаки (визначення на рівні виду) означає, що будь-який предмет цього виду має однакове правове значення. Наприклад, цілком очевидно, що на відповідальність за хабарництво не впливає те, які матеріальні цінності (гроші, товари та ін.) передавали як предмет хабара. Інше могло б призвести до необґрунтованого захаращення кримінального закону переліком предметів, встановлення яких і без цього не викликає труднощів на практиці. Нарешті у деяких випадках просто неможливо дати такий вичерпний перелік ознак предмета злочину, наприклад, коли практична діяльність людей викликає появу нових і нових предметів.

Слід мати на увазі, що предмет злочину як самостійна ознака злочину завжди існує поряд з об'єктом. Саме об'єкт і предмет у сукупності утворюють самостійний елемент складу злочину. Однак, якщо об'єкт злочину є обов'язковою ознакою складу злочину, то предмет – факультативною. Предмет відрізняється від об'єкта ще й тим, що йому не завжди завдають шкоди. Якщо шкода, завдана об'єкту, завжди має соціальний характер, то предмету злочину внаслідок суспільного небезпечного посягання насамперед завдається фізичної шкоди, яка викликає певні негативні соціальні зміни в об'єкті. Шкода предмету як матеріальній речі завдається, коли злочин здійснюється шляхом його знищення, пошкодження чи змінення. Наприклад, при продажу в торговельних підприємствах фальсифікованих товарів злочинець погіршує якість товарів, хоча і зберігає при цьому зовнішній вигляд (розведення сметани кефіром,

спиртних напоїв водою, додавання до вершкової олії маргарину) (ст. 225). Страждає предмет і при вчиненні таких злочинів, як знищення або пошкодження майна (ст. 194); незаконне полювання (ст. 248); незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ст. 249) та ін. Разом з тим при вчиненні цілого ряду злочинів предмет не зазнає шкоди. Це має місце тоді, коли злочин вчиняється шляхом створення (виготовлення) заборонених для виробництва предметів або шляхом безпосереднього посягання на інший елемент охоронюваних законом суспільних відносин. Так, немає підстав говорити, що завдається шкоди предмету при транспортуванні алкогольних напоїв з метою збуту (ст. 204), виготовленні, ремонті зброї (ст. 263) Не завдається шкоди предмету злочину також при контрабанді (ст. 201), крадіжці майна (ст. 185) та ін. При вчиненні таких злочинів шкоди об'єкту завдається шляхом безпосереднього впливу на соціальний зв'язок, тобто на певний елемент суспільних відносин, які охороняються.

Тітов Д.С.

курсант 2 курсу ФПФПМГБ

ННПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник:

Викладач кафедри кримінального права

Крутевич М.М.

ЗЛОЧИН ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ

Досягнення якісно нового стану суспільства в умовах реального суверенітету потребує не лише докорінних перетворень у всіх сферах життя - політиці, економіці, соціальній і духовній, а й подолання негативних явищ, що ще існують на сьогодні. Серед них особливого значення набуває посилення боротьби зі злочинністю і правопорушеннями.

Актуальність теми. Поняття злочину є однією з ключових категорій кримінального права. Для здійснення задач охорони інтересів, що захищаються кримінальним правом, та стоять перед кримінальним законодавством, необхідне точне визначення поняття злочину. Дійсно, без нього неможливо уявити існування всієї науки кримінального права, оскільки за допомогою нього дається відповідь на те, які діяння є незаконними, які умови необхідні, щоб визнати діяння злочином, а особу, яка вчинила його, - злочинцем, які злочинні дії більш небезпечні для суспільства, які менш. На даному етапі розвитку нашої держави, коли ми прагнемо стати частиною цивілізованого демократичного світу, це необхідна передумова всієї правової системи в цілому, та кримінального права зокрема. Кримінальне право повинно бути захисником громадян, а не каральним знаряддям держави, а для цього поняття злочину, як ключової категорії кримінального права,